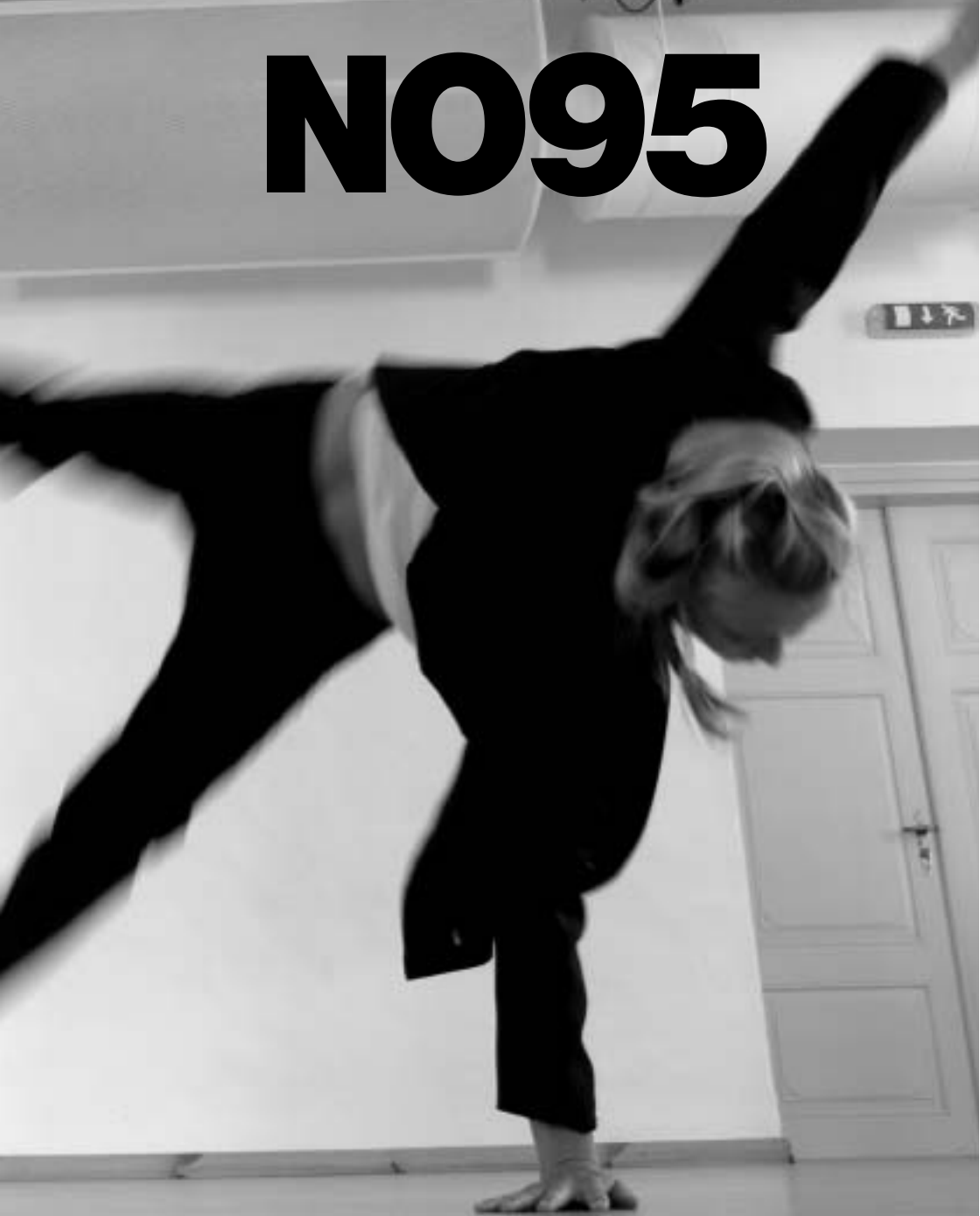

N095

Teater NO95

KIRSIAED. KOMÖÖDIA VAATUSTES.

Anton Tšehhovi näidendi Kirsiaed (Вишневый сад) ainetel

Kasutatud Ernst Raudsepa tõlget

Lavastaja Aleksander Pepeljajev

Kunstnik Eva-Maria Gramakovski (Eesti Kunstiakadeemia)

Kasutatud muusika autorid: Sebastien Libolt, Hugues de Courson,

Peder Nabo, Kimmo Pohjonen

Osades

Gert Raudsep

Jaak Prints

Kristjan Sarv

ja Eesti Muusikaakadeemia Kõrgema Lavakunstkooli 22. lennu üliõpilased

Mihkel Kabel

Martin Kõiv

Risto Kübar

Lauri Lagle

Tõnn Lamp

Mari-Liis Lill

Markus Luik

Ragne Pekarev

Laura Peterson

Ursula Ratasepp

Inga Salurand

Veiko Tubin

Nero Urke

Britta Vahur

Sergo Vares

Esietendus 23. september 2005, Tallinn

Täname AS Teaspon

Lavastusjuht Kairi Mändla
Pealavameister Eero Ehala
Lavameistrid Anton Poljakov, Raiko Suurna
Heli Sten Tigane
Valgus Ants Kurist
Jumestaja Lii Kärner
Kostümeerija Moonika Lausvee
Õmblejad Maimu Meritee, Sirje Kiil
Tisler Mati Jürine

Kava kujundus Martin Pedanik
Kava fotod Eva-Maria Gramakovski
Kava koostas Eero Epner

Teatri direktor-loominguline juht Tiit Ojasoo

Kirsiaed räägib järgneva loo. Pariisist saabub aristokraat Ranevskaja koos kaaskonnaga tagasi Venemaale, kus teda teiste seas tervitab Lopahhin - vaese talumehe poeg, kellest on saanud rikas kaupmees. Aegamisi püütakse Ranevskajale selgeks teha, et ta on võlgades, endisel moel elu jätkamine on võimatu ning tuleb müüa nii maja kui seda ümbritsev uhke kirsiaed. Ometi ei ole otsus kerge ning seda lükatakse pidevalt edasi. Ranevskajasse kiindunud Lopahhini pealekäimisel toimub oksjon, kus kogu kinnisvara ostab aga Lopahhin ise, kes ootamatult lubab kirsiaia maha raiuda ning sinna majad ehitada. Näidend lõpeb aadliperekonna nukra lahkumisega mõisast.

Seniseid *Kirsiaia* lavastusi:

Estonia, lavastaja Paul Pinna
Esietendus 1919

Endla, lavastaja Enn Toona
Esietendus 1960

Noorsooteater, lavastaja Adolf Šapiro
Esietendus 1971

Rakvere Teater, lavastaja Sergei Volkov
Esietendus 1987

Ugala, lavastaja Kaarin Raid
Esietendus 1993

Vanalinnastuudio, lavastaja Roman Baskin
Esietendus 2001

Vanemuine, lavastaja Mati Unt
Esietendus 2001

Aleksander Pepeljajev on üks kaasaja tuntumaid tantsulavastajaid. Ta on lõpetanud nii riikliku ülikooli keemikuna kui ka riikliku teatriinstituudi Moskvast, asutades 1994. aastal kaasaegse tantsu rühma KINETIC. Viimane keskendub kaasaegsele tantsule ning selle tegevuses on osalenud ka mõned eesti tantsijad. Pepeljajevi töid on olnud arvukatel festivalidel Venemaal, Euroopas, USAs, Iisraelis jm, tema loomingut on pärjatud auhindadega nii Venemaal kui Eestis, nii Prantsusmaal kui USAs. Möödunud aastal pälvis Pepeljajevi ja Peeter Jalaka koostööna valminud *Luikede järv* maineka Bessie' preemia.

Kirsiaia esietenduse puhul (1971) antud intervjuus märkis Adolf Šapiro, et töö Lopahhini osaga annab alust ja julgust rääkida [Mikk] Mikiverist kui harukordselt tugevast ja tänapäevasest lavajõust. Ja et tal on eriti kahju, et aeg ei lubanud selle artistiga töötada veel tihedamalt, veel detailsemalt. Täna on seljataga Lopahhin, Veršinini ja Protassov. Läbiimtetletud ja –kirjutatud rollid. Aga on paar punkti, mis võivad sobida käesolevate ääremärkuste juurde.

Adolf Šapiro räägib oma tulevases raamatus Mikiveri Tšehhovi-rollide plastikast ja “rollitantsust”, tänu millele on Mikiveril õnnestunud Tšehhoviis peamine – kulminatsioonid. Lopahhini ohjeldamatu ringtants (pärast oksjonilt naasmist) ja Veršinini traagiline marsisamm (lahkumisel Mašast). Nüüd, palju aastaid hiljem ei ole meele terve Lopahhini “tants”, vaid üks hetk, fragment sellest, stoppklaad hoogsast, kummaliselt murtud liikumisest, mis väljendab ujedust, eneseusalduse puudumist, piinlikkust millegi pärast, ja see, kuidas ta abitult kusagil nähtut või loetut matkides katsub avaldada oma tundeid ... Selles tantsus avaneb korraga Lopahhini loomus, see oleks nagu lavastus lavastuses, hetkerežiiki kuju olemuse väljendamiseks. (Midagi, mis Veršinini marsis puudus või väljendus väheütlevalt.) Lopahhini nurgelisus meenutab kunagist [Voldemar] Panso märkust Mikiveri tõuklevast laadist. Siin ei osuta see mitte ainult näitleja individuaalsusele ja kuju olemusele. Siin võib veenduda, et maksimaalne eneseväljendus on midagi märksa universaalsemat. Nagu Tšehhovile sobiv – ka midagi hajuvat, värelevat, lõpuni püüdmatut, vaid närvidega tajutatavat. Sõna “nähtus” on selle jaoks isegi midagi liiga piiritletut. Aga protsess ja tulemus on põhimõtteliselt sama kui näiteks [Heino] Mandri Loman või Jannsen, kus samuti on maksimaalselt puhkenud ja lavakujuks kehastunud näitleja kui inimese elav loomus kõigi tema puuduste ja voorustega. Nõndanimetatud puudused vahest – Mikiveril ikka seesama nurgelisus, Mandril pateetilised noodid – aitavad ehk isegi selgemini jälgida, kuidas see loomingulise loomuse ärkamine tegelikult toimub.

Lilian Vellerand

Katkend artiklist “Riski võlu. Ääremärkusi Mikk Mikiveri lavastajateele”, ilmunud raamatus “Tundelised teatriportreed” (1984).

[Mati Undi lavastatud] *Kirsiaed* kulminatsiooniks kujuneb balli lõpp ning üleminek uude seisundisse Lopahhini ja Gajevi kontrastsete tantsudega. [Hannes] Kaljujärve Lopahhini teadvusse jõuab sündinu alles oksjonist rääkides, kuid ta jutt pörkab vastu jäiga vaikimise müüri. Korraga on ta väljatõugatu. Paari monoloogi lisatud lauset aktsentueerib juba Lopahhini esimeses etteastes kõlanud *matsi*-motiiv. Tulge matsi vahtima! karjub ta saali, ning päästab matsi endas valla: räme, inetu ja jube, hüppab ja liigub ta veidralt muusika maadligi suruvas rütmis, meenutades milleski Lembit Eelmäe groteskset Mogri Märti Jaan Toominga *Kauka jumalast*. Mis pöörane jõud on ta tantsus! Murdub siis nuuksuma Ranevskaja rüppe, kuid kuuleb tuttavat lohutust – *ära nuta, matsipoiss!* Nii jätkub meeletu tants, ja juba kistakse kõik kaosesse. Pärast, pildivahetuse taustal, tantsib aga hämaral laval Gajev [Rein Oja]. Lopahhin oli kui kleepunud maa külge, Oja Gajev muudkui keerleb ja keerleb tabamatu graatsiaga üle lava, heidab kõrgele sügislehti ja on ise kui leht tuulekeerises. Keerutab unustusse endise elu. Viimase pildi kalgis valguses saabki see elu otsa. Kerguse vaim säilib, kuid koomikast immitseb läbi kahjutunnet ja kurbust. Puhas komöödia see ei ole.

Luule Epner

Katkend artiklist "Mäng. Mati Undi lavastused Vanemuises 2000-2001", ilmunud kogumikus "Teatrielu 2001" (2002).

Треппев: Когда поднимается занавес и при вечернем освещении, в комнате с тремя стенами, эти великие таланты, жрецы святого искусства изображают, как люди едят, пьют, любят, ходят, носят свои пиджаки; когда из пошлых картин и фраз стараются выудить мораль - маленькую, удобопонятную, полезную в домашнем обиходе; когда в тысяче вариаций мне подносят все одно и то же, одно и то же, одно и то же, - то я бегу и бегу, как Мопассан бежал от Эйфелевой башни, которая давила ему мозг своей пошлостью.

Сорин. Без театра нельзя.

Треппев. Нужны новые формы. Новые формы нужны, а если их нет, то лучше ничего не нужно.

(Смотрит на часы.)

Katkend Anton Tšehhovi näidendist *Kajakas*

Teater NO95, Sakala 3, Tallinn
www.no99.ee

5. oktoobril toimub NO99 suures saalis Marco Laimre avalik performance *Mädand Harry*, kus osalevad NO99 näitlejad Tambet Tuisk, Gert Raudsep, Kristjan Sarv ja Jaak Prints.
NB! Performance toimub vaid ühel õhtul!

Muu hulgas on lavastusse kaasatud tolmumantlid, madrusesärgid, luuletused, 45 minutit, ekraanid ja aktiivne autoripositsioon.

9. novembril esietendub NO94s Andres Noormetsa lavastatud *Kaks päikest*. Lastele ja täiskasvanutele mõeldud fantaasiarikas lavastus põhineb Jaan Kaplinski poolt tõlgitud erinevate rahvaste muinasjuttudel. Need on lood, mis pärinevad maailma kultuurikihi vanematest lõikudest ning räägivad maailma loomisest ja inimese rollist. Erinevalt kunstmuinasjuttudest on neis lugedes palju ootamatuid ja väga naljakaid pöördeid ning pöörast fantaasiat. Lavastuse kunstnik on Ene-Liis Semper, osades Gert Raudsep, Jaak Prints, Tambet Tuisk ja Kristjan Sarv.